

Pure-AMC

Rb. Noord-Nederland 21 september 2021 en Rb. Gelderland 5 november 2021 (verzoek om toestemming vaccinatie tegen COVID-19 door 12-jarige), m.nt. R.C. Simons

Simons, Rogier C.

Published in:
Tijdschrift voor Gezondheidsrecht

Published: 01/02/2022

Citation for published version (APA):

Simons, R. C. (2022). Rb. Noord-Nederland 21 september 2021 en Rb. Gelderland 5 november 2021 (verzoek om toestemming vaccinatie tegen COVID-19 door 12-jarige), m.nt. R.C. Simons. *Tijdschrift voor Gezondheidsrecht*, 46(1), 75. Article 1.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rb. Noord-Nederland 21 september 2021 en Rb. Gelderland 5 november 2021 (verzoek om toestemming vaccinatie tegen COVID-19 door 12-jarige), m.nt. mr. R.C. Simons

Rechtbank Noord-Nederland 21 september 2021 (mr. B.R. Tromp), nr. C/18/208134, ECLI:NL:RBNNE:2021:4096 en Rechtbank Gelderland 5 november 2021 (mr. A.L.M. Steinebach-de Wit), nr. C/05/394960, ECLI:NL:RBGEL:2021:5924.

(...; red.)

Rechtbank Noord-Nederland 21 september 2021, ECLI:NL:RBNNE:2021:4096

De feiten

De rechter gaat bij de beoordeling van het verzoek uit van de volgende feiten die hem zijn gebleken uit het gesprek dat hij met [de minderjarige 1] heeft gevoerd en wat door zijn ouders over en weer onweersproken is aangevoerd tijdens de mondelinge behandeling.

[de minderjarige 1] is een nu twaalfjarige jongen die in de eerste klas zit van de middelbare school. De verstandhouding tussen zijn ouders is verstoord geraakt en zij kunnen niet goed met elkaar communiceren als het gaat om zaken die in het belang van [de minderjarige 1] en zijn jongere broer [de minderjarige 2] moeten worden geregeld.

[de minderjarige 1] en [de minderjarige 2] wonen afwisselend bij steeds een van hun ouders en hebben daardoor een verschillende reisafstand en reistijd van en naar school. Dat valt hen tegen de achtergrond van de verstoorde verhouding tussen hun ouders zwaar. De ouders hebben hun hiermee samenhangende geschil over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken aan de rechter voorgelegd.

Los en onafhankelijk daarvan wordt [de minderjarige 1] belast doordat hij wil worden gevaccineerd tegen de risico's van corona. Hij wil zelf geen risico op besmetting lopen en hij wil de kans dat hij anderen besmet ook voor zoveel mogelijk beperken. Boven alles gaat [de minderjarige 1] gebukt onder de ziekte van zijn oma. Zijn oma is als gevolg van uitgezaaide longkanker in de laatste fase van haar leven aangekomen. [de minderjarige 1] wil graag ook in de tijd die haar nog gegeven is, contact met haar kunnen hebben. Onbelast contact is voor [de minderjarige 1] niet mogelijk, omdat hij niet gevaccineerd is. [de minderjarige 1] is bang dat hij mogelijk zijn oma zal besmetten en hij is ervan overtuigd dat als zij wordt besmet dit voor haar direct levensbedreigend zal zijn.

De moeder van [de minderjarige 1] vindt het goed dat [de minderjarige 1] zich laat vaccineren. De vader verzet zich tegen vaccinatie en ook tegen het testen op corona. [de minderjarige 1] vindt het moeilijk om hierover met zijn vader te praten en hij lijkt zich niet gehoord te voelen. Tegen deze achtergrond heeft [de minderjarige 1] de rechter gevraagd om te beslissen dat hij zich wel mag vaccineren.

De beoordeling

Het geschil tussen de ouders van [de minderjarige 1] heeft betrekking op de zorg voor zijn lichamelijke gezondheid. Dat valt onder de verantwoordelijkheid van de ouders die samen het gezag over hem uitoefenen. Het geschil over de vaccinatie kan in de gegeven context worden gezien als een geschil over de uitoefening van het ouderlijk gezag in de zin van artikel 1:253a van het Burgerlijk Wetboek. Dat artikel regelt dat wanneer ouders het niet eens zijn en het ook tijdens een mondelinge behandeling bij de rechter niet alsnog eens worden, de rechter beslist wat hij in het belang van een kind wenselijk vindt.

De moeder wil aan [de minderjarige 1] toestemming geven. De vader geeft die toestemming niet. De vader meent, samengevat weergegeven, dat [de minderjarige 1] zelf niet een zodanig risico loopt op een ziekte met blijvende gevolgen dat dit risico opweegt tegen de onduidelijke risico's van een vaccin dat zich nog in de testfase bevindt en waarvan op geen enkele wijze kan worden voorspeld of dat vaccin op korte termijn niet een ernstige hartzieke veroorzaakt en op de lange termijn geen grote risico's meebrengt in het bijzonder voor de reproductieve organen.

De rechter stelt voorop dat kinderen wel degelijk corona kunnen krijgen en dat zij er weliswaar gemiddeld minder erg en minder vaak ziek van worden dan volwassenen, maar dat ook kinderen net zo goed ernstig ziek kunnen worden en ook langdurig de gevolgen van die ziekte kunnen ervaren (long-covid). Verder is het risico op het besmetten van anderen significant kleiner bij gevaccineerden dan bij ongevaccineerden.

Begrijpelijk maakt de vader zich zorgen over de risico's van vaccinatie en er is inderdaad een klein risico op ernstige bijwerkingen, zoals de door de vader bedoelde ontsteking van het hartzakje of de harstspier die naar nu verworven inzichten ongeveer voorkomt bij 1 op de 15.000 gevaccineerde jongens van 12 tot 18 jaar. Een ernstige bijwerking die gelukkig goed kan worden herkend en die ook in nagenoeg alle gevallen tot een volledig herstel kan leiden. Het zijn in ieder geval allemaal risico's die de gezondheidsraad in haar afweging heeft meegenomen voorafgaand aan het geven van het advies om kinderen van 12 tot 18 jaar de mogelijkheid te bieden om voor vaccinatie te kiezen.

De door de vader ervaren risico's op de lange termijn, missen iedere feitelijke grondslag. Er zijn op dit moment, op grond van de huidige wetenschappelijke inzichten, geen denkbare risico's op de lange termijn die overeenkomen met de door de vader ervaren zorgen.

Gelet op het positieve advies van de gezondheidsraad en de bij vaccinatie betrokken belangen, in het bijzonder de belangen van [de minderjarige 1] zoals die hiervoor zijn verwoord, brengen met zich dat de rechter vervangende toestemming geeft die het mogelijk

maakt dat [de minderjarige 1] zich laat vaccineren.

De rechter vindt het belangrijk dat deze vaccinatie ook daadwerkelijk op korte termijn plaatsvindt en dat het belang van [de minderjarige 1] bij de vaccinatie op korte termijn zwaarder weegt dan het belang dat wordt gediend met een schorsing door het instellen van hoger beroep of herbeoordeling van zijn beslissing in een executie kortgeding. Om die reden zal de rechter zijn beslissing uitvoerbaar bij voorraad verklaren (voor de beperkingen die dit met zich brengt om tot een andere voorlopige beslissing te komen, zie: HR 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2026).

Een en ander brengt met zich dat de volgende beslissing wordt genomen.

De beslissing

De rechter:

- verleent vervangende toestemming voor de coronavaccinatie van [de minderjarige 1];
- verklaart deze beslissing uitvoerbaar bij voorraad.

Rechtbank Gelderland 5 november 2021, ECLI:NL:RBGEL:2021:5924

De feiten

Het ouderlijk gezag over [verzoeker] wordt uitgeoefend door de vader.

[verzoeker] staat sinds 9 juli 2019 onder toezicht van de GI. Deze maatregel is telkens verlengd, voor het laatst tot 9 januari 2022.

[verzoeker] is met een machtiging uit huis geplaatst in een gezinshuis.

Op 17 oktober 2018 is het gezamenlijk gezag van de ouders van [verzoeker] door de rechter beëindigd en is de vader alleen belast met het ouderlijk gezag over [verzoeker]. Bij beschikking van 20 september 2021 van deze rechtbank is het ouderlijk gezag van de vader over [verzoeker] beëindigd en is de GI benoemd tot voogd over [verzoeker]. Het verzoek om de beslissing uitvoerbaar bij voorraad te verklaren is afgewezen.

De vader heeft de GI bericht dat hij weigert toestemming te verlenen voor vaccinatie van [verzoeker] tegen Covid-19.

Het verzoek

[verzoeker] verzoekt de kinderrechter toestemming te verlenen voor vaccinatie tegen Covid-19 ter vervanging van de toestemming van de vader.

Hij wenst gevaccineerd te worden tegen Covid-19 ter bescherming van zichzelf en anderen, maar zijn vader weigert daarvoor toestemming te verlenen. [verzoeker] geeft aan dat hij, gezien de huidige situatie, niet wil wachten met vaccineren totdat de GI de voogdij over hem heeft.

Het standpunt van de belanghebbenden

De vader is – hoewel daartoe behoorlijk opgeroepen – niet op de mondelinge behandeling verschenen.

De GI stemt in met het onderhavige verzoek van [verzoeker].

De beoordeling

Op grond van artikel 7:450 lid 1 Burgerlijk wetboek is voor verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst de toestemming van de patiënt vereist. Indien de patiënt minderjarig is en de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, is tevens de toestemming van de ouders die het gezag over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist. De verrichting kan evenwel zonder de toestemming van de ouders of de voogd worden uitgevoerd, indien zij kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de patiënt te voorkomen, alsmede indien de patiënt ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen (lid 2).

Bij brief van 13 oktober 2021 verzoekt [verzoeker] de kinderrechter toestemming te verlenen voor vaccinatie tegen Covid-19. In Nederland kunnen op dit moment kinderen vanaf 12 jaar zich laten vaccineren tegen Covid-19. [verzoeker] is 12 jaar, zodat hij voor vaccinatie tegen Covid-19 in aanmerking komt. Gezien zijn leeftijd is hiervoor in beginsel de toestemming van de met het gezag belaste vader nodig, maar het is de kinderrechter gebleken dat de vader niet wenst mee te werken aan vaccinatie van [verzoeker] tegen Covid-19. De reden van de weigering is de kinderrechter niet bekend omdat de vader geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om op de mondelinge behandeling zijn weigering om de toestemming te verlenen, toe te lichten.

Aan de toestemming van de vader kan voorbij worden gegaan als dat nodig is om ernstig nadeel voor [verzoeker] te voorkomen en als hij de vaccinatie blijft wensen.

De kinderrechter is, gelet op het advies Vaccinatie van adolescenten tegen Covid-19 van de Gezondheidsraad van 29 juni 2021, van oordeel dat met vaccinatie ernstig nadeel bij [verzoeker] kan worden voorkomen. Uit dit advies blijkt – kort samengevat – het navolgende. Covid-19 infecties komen in alle leeftijdsgroepen voor, ook bij jonge kinderen en adolescenten. In verreweg de meeste gevallen is er sprake van milde symptomen, maar soms verloopt een infectie ernstiger en is ziekenhuisopname noodzakelijk. Uit gegevens van een Nederlandse studie in ziekenhuizen komt naar voren dat ongeveer de helft van de kinderen en adolescenten die in het ziekenhuis zijn opgenomen met Covid-19, geen medische voorgeschiedenis heeft. In zeldzame gevallen kan Covid-19 leiden tot een ernstige ontstekingsreactie (MIS-C). Daarnaast kunnen kinderen en adolescenten, net als volwassenen, langdurige klachten ontwikkelen (long Covid). Tegenover de gezondheidswinst van het vaccin staat een beperkte last van bijwerkingen. Er is een klein risico op ernstige bijwerkingen, zoals een ontsteking van het hartzakje of de harstspier die naar nu verworven inzichten ongeveer voorkomt bij 1 op de 15.000 gevaccineerde jongens van 12 tot 18 jaar. Een ernstige bijwerking die goed kan worden herkend en die ook in nagenoeg alle gevallen tot een volledig herstel kan leiden. Het zijn in ieder geval allemaal risico's die de Gezondheidsraad in haar afweging heeft meegenomen voorafgaand aan het geven van het advies om kinderen van 12 tot 18 jaar de mogelijkheid te bieden om voor vaccinatie te kiezen. De Gezondheidsraad is op basis van een weging van de risico's van oordeel dat vaccinatie tegen Covid-19 voor kinderen en adolescenten zinvol en verant-

woord is. Vaccinatie voorkomt Covid-19 infecties en daaraan gerelateerde ziekenhuisopnames bij kinderen en adolescenten.

Daarnaast heeft de kinderrechter uitgebreid met [verzoeker] en de gezinsvoogd gesproken. Uit deze gesprekken komt naar voren dat [verzoeker] zich goed heeft ingelezen, dat hij met de gezinshuisouders en de gezinsvoogd over vaccinatie heeft gesproken en dat hij goed over het al dan niet laten vaccineren heeft nagedacht. Het is de kinderrechter gebleken dat [verzoeker] wel overwogen bij zijn wens tot vaccinatie blijft om persoonlijke redenen (niet ziek willen worden en mee kunnen doen aan activiteiten buitenshuis) als ook om redenen dat hij zijn directe omgeving wil beschermen tegen (de gevolgen van) Covid-19. De kinderrechter acht [verzoeker] voldoende in staat tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

Gelet op het vorenstaande komt de kinderrechter tot de conclusie dat [verzoeker] op grond van artikel 7:450 lid 2 BW zich, ook zonder toestemming van zijn vader, kan melden bij de GGD en zich kan laten vaccineren tegen Covid-19.

De beslissing

De kinderrechter:

- verstaat dat [verzoeker] zich zonder toestemming van de vader kan laten vaccineren tegen Covid-19.

Noot

1. Eind juni 2021 adviseerde de Gezondheidsraad de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het COVID-19 vaccin van BioNTech/Pfizer

beschikbaar te stellen voor alle 12- tot en met 17-jarigen die er gebruik van willen maken. De Gezondheidsraad overwoog hiertoe omwille van het feit dat vaccinatie van 12- tot en met 17-jarigen enerzijds directe en indirecte gezondheidswinst kan opleveren en anderzijds omdat vaccinatie van deze categorie bij zou dragen aan het afremmen van de epidemie.¹ Reeds voorafgaand aan dit advies werd door enkele juristen al voorzichtig geraakt aan het onderwerp van verzoeken tot vervangende toestemming inzake COVID-19-vaccinatie bij kinderen.² Het zou echter duren tot het najaar van 2021 voordat de eerste rechtszaken ten aanzien van het onderwerp zich zouden voordoen.

2. In zowel de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland als in de uitspraak van de rechtbank Gelderland verzoekt een 12-jarige om toestemming van de rechtbank zich te laten vaccineren tegen COVID-19, ter vervanging van de toestemming van een der ouders. Hoewel in beide zaken de toestemming wordt verleend, stoelt de rechtbank Noord-Nederland haar beslissing op artikel 1:253a BW, terwijl de rechtbank Gelderland zulks doet via de weg van artikel 7:450 lid 2 BW. In deze noot zal daarom een verhouding worden geschetst tussen de interpretatie en de toepassing van beide wetsartikelen, waarbij in het bijzonder aandacht zal worden besteed aan de vraag of de gang naar de rechter noodzakelijk is in dergelijke procedures.

1 www.gezondheidsraad.nl/actueel/nieuws/2021/06/29/vaccinatie-tegen-covid-19-beschikbaar-stellen-voor-alle-12--tot-en-met-17-jarigen.

2 Zie bijvoorbeeld T.C.P. Christoph, 'Vervangende toestemming voor vaccinatie?', *EB* 2021/21, p. 45.

3. De minderjarige waarover het in de eerste zaak gaat (rechtbank Noord-Nederland), betreft een 12-jarige jongen die aan de rechter vervangende toestemming vraagt voor een vaccinatie tegen COVID-19, omdat zijn ouders het niet eens worden over de toediening van deze vaccinatie en derhalve niet van beide ouders toestemming wordt verkregen. De verstandhouding tussen de ouders van de jongen is ernstig verstoord geraakt en zij kunnen, zo overweegt de rechtbank, niet meer goed communiceren met elkaar betreffende zaken die in het belang van de 12-jarige jongen en diens jongere broer zijn. De 12-jarige jongen zit momenteel in de eerste klas van de middelbare school en woont, tezamen met zijn jongere broer, afwisselend bij een van zijn ouders. De ouders hebben hun hiermee samenhangende geschillen over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken aan de rechter voorgelegd.

4. Centraal in deze zaak staat het feit dat de 12-jarige jongen zich wil laten vaccineren tegen COVID-19. Niet alleen wil hij zelf geen risico lopen op COVID-19, maar ook wil hij de kans dat hij anderen besmet zo veel mogelijk beperken. In het bijzonder speelt daarbij de ziekte van zijn grootmoeder een rol, die als gevolg van uitgezaaide longkanker in de terminale fase van haar leven terecht is gekomen. Juist in deze fase wenst de jongen nog enig contact met zijn grootmoeder te hebben, maar omdat hij momenteel niet gevaccineerd is, vreest hij haar mogelijk te besmetten en is hij overtuigd van het feit dat besmetting voor haar direct levensbedreigend zal zijn. Zoals aangegeven zijn de ouders van de 12-jarige jongen het niet met elkaar eens als het gaat om de vaccinatie tegen COVID-19. De moeder van de jongen vindt het goed dat hij

zich wil laten vaccineren, maar zijn vader verzet zich daartegen. Het is voor de 12-jarige jongen lastig om over het onderwerp van vaccinatie te praten met zijn vader en hierom heeft hij de rechter verzocht te beslissen over de vraag of hij zich al dan niet mag laten vaccineren.

5. Omdat het geschil tussen de ouders van het kind betrekking heeft op de zorg voor zijn lichamelijke gezondheid – wat onder de verantwoordelijkheid valt van de ouders die samen het gezag over hem uitoefenen – komt de rechtbank tot het oordeel dat het geschil in de gegeven context kan worden gezien als een ‘geschil over de uitoefening van het ouderlijk gezag’ in de zin van artikel 1:253a BW. Dit artikel bepaalt kortgezegd dat wanneer ouders het niet eens zijn (of worden tijdens een mondelinge behandeling) over geschillen omtrent de uitoefening van het gezag, zij deze aan de rechtbank kunnen voorleggen, waarna de rechtbank een beslissing neemt die haar *in het belang van het kind* voorkomt. In deze zaak is de vader het niet eens met de wens van zijn zoon zich te laten vaccineren, waardoor de rechtbank dient na te gaan of vaccinatie tegen COVID-19 in het belang van het kind is. Ten aanzien van het belang van vaccinatie, stelt de rechtbank allereerst vast dat kinderen wel degelijk corona kunnen krijgen en hier, zij het minder vaak dan volwassenen, ernstige klachten en langdurige gevolgen van kunnen ervaren (long-COVID). Bovendien verkleinen gevaccineerden het risico op besmetting van anderen significant in tegenstelling tot ongevaccineerden. Voorts wordt door de rechtbank bevestigd ingegaan op de zorgen van de vader die zien op de risico’s op lange termijn van vaccinatie, zoals de ontwikkeling van een ‘ernstige hart-

ziekte'. Volstaan wordt met de constatering dat deze zorgen elke feitelijke grondslag missen. Dit maakt dat de rechtbank, met inachtneming van het positieve advies van de Gezondheidsraad en de bij de vaccinatie betrokken belangen – in het bijzonder de belangen van de 12-jarige jongen – beslist om vervangende toestemming te verlenen. Overigens is deze medisch-inhoudelijke afweging van de rechter mijns inziens onnodig. De Gezondheidsraad heeft reeds positief geadviseerd over vaccinatie tegen COVID-19 bij minderjarigen, waardoor de validiteit van het verzoek van de jongen niet nogmaals hoeft te worden getoetst.

6. De rechtbank Noord-Nederland lijkt een overbodige weg te hebben ingeslagen door vervangende toestemming te verlenen op basis van artikel 1:253a BW, daar waar artikel 7:450 lid 2 BW (toestemming minderjarige patiënt bij behandelingsovereenkomst) reeds een opening biedt voor kwesties als deze. Volgens artikel 7:450 lid 2 BW heeft een minderjarige tussen de leeftijd van 12 en 16 jaar immers geen toestemming nodig van zijn ouders indien het gaat om verrichtingen die kennelijk nodig zijn om ernstig nadeel te voorkomen, alsmede indien de patiënt ook na de weigering van de toestemming door zijn ouders de verrichting weloverwogen blijft wensen. In dit verband zij gewezen op een uitspraak van het hof Leeuwarden (25 februari 2008, ECLI: NL:GHLEE:2008:BC5102), waarin een moeder een andersoortige behandeling wenst dan haar 13-jarige zoon en de artsen die hem behandelen. Het hof expliciteert dat een 13-jarige – zonder toestemming van zijn ouders – een medische behandeling kan ondergaan op basis van het hierboven omschreven artikel 7:450 lid 2 BW, 'vervangende

toestemming van de rechter is dan niet vereist' (overweging 2). Hoewel de rechter weliswaar heeft beargumenteerd waarom het geschil over de vaccinatie in de gegeven context kan worden gezien als geschil over de uitoefening van het ouderlijk gezag, is het op zijn minst opmerkelijk dat niet is stilgestaan bij de mogelijkheid die artikel 7:450 lid 2 BW biedt. De rechtbank Gelderland kiest dan ook voor een andere aanvliegroute.

7. Ook in de tweede zaak (rechtbank Gelderland) verzoekt een 12-jarige om vaccinatie tegen COVID-19 ter vervanging van de toestemming van zijn vader. Het gezamenlijk gezag van de ouders werd in 2018 door de rechter beëindigd, waardoor de vader het ouderlijk gezag vanaf dat moment alleen zou uitoefenen. Bij beschikking van 20 september 2021 werd het ouderlijk gezag van de vader (hoewel niet uitvoerbaar bij voorraad verklaard) eveneens beëindigd en is een gecertificeerde instelling (hierna: GI) tot voogd benoemd over de 12-jarige. De vader heeft de GI gemeld toestemming voor vaccinatie van zijn zoon tegen COVID-19 te weigeren.

8. Wegens de weigering van de vader verzoekt de 12-jarige ter vervanging van de toestemming van zijn vader, de kinderrechter toestemming te verlenen voor vaccinatie tegen COVID-19. Niet alleen wenst hij gevaccineerd te worden tegen COVID-19 ter bescherming van zichzelf, maar ook ter bescherming van anderen. Zo wil de jongen zelf niet ziek worden en mee kunnen doen aan activiteiten buitenshuis en wil hij tevens mensen uit zijn directe omgeving beschermen tegen (de gevolgen van) COVID-19. Nu zijn vader weigert toestemming daarvoor te verlenen, wil de

12-jarige niet wachten met zich laten vaccineren totdat de GI de voorgedij over hem heeft.

9. In tegenstelling tot de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland, stelt de rechtbank Gelderland bij de beoordeling van het geschil voorop dat voor verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst op grond van artikel 7:450 lid 1 BW (in beginsel) zowel toestemming nodig is van de 'patiënt', alsook toestemming van ouders indien de patiënt tussen de 12 en 16 jaar oud is. Zoals eerder werd omschreven, kan aan de toestemming van de ouders voorbij worden gegaan blijkens artikel 7:450 lid 2 BW indien de verrichting kennelijk nodig is om ernstig nadeel te voorkomen, alsmede indien de patiënt ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen. De vader is niet verschenen op de mondelinge behandeling, waardoor zijn weigering om toestemming te verlenen niet nader is toegelicht. Gelet op het advies van de Gezondheidsraad (inzake vaccinatie van adolescenten tegen COVID-19) komt de rechtbank tot het oordeel dat vaccinatie tegen COVID-19 ernstig nadeel kan voorkomen bij de 12-jarige; vaccinatie levert niet alleen gezondheidswinst op, maar ook zijn de risico's op bijwerkingen beperkt (en bovendien goed herken- en behandelbaar). Voorts is door de kinderrechtter uitgebreid met de 12-jarige en de gezinsvoogd gesproken, waarna is gebleken dat de 12-jarige zich goed heeft ingelezen, over vaccinatie heeft gesproken met de gezinshuisouders en de gezinsvoogd en bovendien goed heeft nagedacht over het al dan niet vaccineren. De kinderrechtter komt dan ook tot het oordeel dat aan de toestemming van vader voorbij kan worden gegaan en dat de

12-jarige zich op grond van artikel 7:450 lid 2 BW kan melden bij de GGD teneinde zich te laten vaccineren tegen COVID-19.

10. Hoewel de uitkomsten in beide zaken gelijk zijn – en beide 12-jarigen thans gevaccineerd zijn tegen COVID-19 – blijft het opmerkelijk dat de rechtbank Noord-Nederland niet heeft stilgestaan bij de geboden uitzonderingen op het toestemmingsvereiste van artikel 7:450 lid 2 BW. Temeer nu de rechtbank Gelderland haar volledige uitspraak juist baseert op dit artikel. Het doet de vraag rijzen of de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland wellicht overbodig was; had niet kunnen worden volstaan met de notie dat de 12-jarige geen vervangende toestemming nodig had omdat de WGBO al een wettelijke basis bood? Bezien vanuit een formeel-juridisch oogpunt, kan deze vraag mijns inziens bevestigend beantwoord worden. Strikt genomen echter, had de rechtter er ook in de zaak van de rechtbank Gelderland niet aan te pas hoeven komen. Juist voor jongeren die zich tegen de wil van (beide) ouders willen laten vaccineren, is het buitengewoon omslachtig om de gang naar de rechtter te vinden; velen zullen hiertoe niet overgaan en worden hierdoor aan hun lot overgelaten. Bovendien is het aanklagen van een ouder in een juridische procedure evident niet in het belang van de minderjarige. Procedures als deze zullen naar alle waarschijnlijkheid de verhouding tussen de ouders en het kind op scherp zetten en mogelijk zelfs sterk doen verslechteren. Hoewel in beide zaken de wens van de minderjarigen zich te laten vaccineren tegen COVID-19 door de betreffende rechtbanken is gehonoreerd, tonen de zaken tegelijkertijd de praktische schaduwzijde van dergelijke procedures

aan. Ter voorkoming hiervan zou een oplossing kunnen worden gezocht bij de aanbiedende diensten van vaccinaties. Rust zelfs niet een verantwoordelijkheid op het RIVM en/of de GGD's om 12-jarigen (en ouder) erop te attenderen dat zij in bepaalde gevallen ook zonder toestemming van de ouders gevaccineerd kunnen worden? Een extra gesprek tussen de instanties en de minderjarige zou kunnen plaatsvinden om te toetsen of er, ook na weigering van de ouders, inderdaad sprake is van een weloverwogen en consistente beslissing zich te laten vaccineren. Een oplossing als deze zou niet alleen een hoop praktische belemmeringen wegnemen voor de minderjarige, maar ook recht doen aan de geest van artikel 7:450 lid 2 BW.

Mr. R.C. Simons,
promovendus gezondheidsrechtelijke aspecten van vaccinatie, Amsterdam UMC